

Esitied. ts to 113/19.3.1985 M

KAJAANI LINNANTAUS ONNEN- JA AUTUUDENSAARI

Kivikautisen asuinpaikan koekaivaus 1984

Esa Suominen

KAJAANI, LINNANTAUS, ONNEN- JA AUTUUDENSAARI
-kivikautisen asuinpaikan koekaivaus 1984

Kunta: Kajaani

Kylä: Linnantaus

Tila: Lahjoitusmaa, RNro 1

Maanomistaja: Kajaanin kaupunki

Peruskartta: 3431 12 KAJAANI

Paikan koordinaatit: x = 7125 20

y = 537 72

z = 138 - 141

Kaivauksen aikana tehdyt löydöt: KM 22587:1 - 14, diar. 26.11.1984

Aiemmat löydöt ja tutkimukset: -

Sivut 4 ja 5 ovat kertomukseen liittyviä karttoja.

Sivut 6 ja 7 ovat kertomukseen liittyviä kuvatauluja.

Luettelo kartoista ja valokuvista on kertomuksen lopussa s. 3

Kajaanin kaupunki varasi 30 000 markan määrärahan kaupungin alueella kesällä 1984 tehtäviä koekaivauksia varten. Kaivaukset sijoitettiin käytännön syistä keskustan lähellä sijaitsevan Petäisenkosken ympäristöön (ks. myös Petäisen-
niska 2:n sekä Pyörre 2:n ja 3:n kaiv. kert.). Kaivauksia johtamaan museo-
virasto määräsi allekirjoittaneen, piirtäjänä oli fil. yo. Simo Vanhatalo
ja kaivajiksi Kajaanin kaupunki palkkasi viisi kajaanilaista nuorta.
Maastotyöt tehtiin 16.7.- 8.8.1984.

Onnen- ja Autuudensaari sijaitsee noin 1,8 km Kajaanin rautatieasemalta itäkoilliseen ja 0,6 km Petäisenniska 2:sta länsiluoteeseen, Kajaaninjoen Petäisenkoskessa, Petäisensaaren eteläpuolella. Petäisenkoskea ei enää ole olemassa, se on ruopattu ja lisäksi vedenpinta oli ainakin kaivauksen aikana alajuoksulla olevien voimalaitosten takia selvästi alkuperäistä ylempänä.

Onnen- ja Autuudensaari on noin 35 x 25 m kokoinen, länsi - itä -suuntainen. Saaren rannat ovat varsinkin idässä ja etelässä melko jyrkät, vedenpinnan nosto on selvästi syönyt rantoja, saaren laki on tasainen. Saari kasvoi pääasiassa mäntyjä, jonkin verran myös lehtipuita. Saaren kaakkoisrannassa oli sillan jäännökset, kerrottiin myös, että saarella oli joskus ollut huvimaja, mutta minkäänlaisia rakennuksen jäännöksiä ei tosin ollut näkyvissä.

Kaivaus sijoitettiin samaan pohjois - etelä -suuntaiseen koordinaatistoon kuin edellämainittu Pyörre 2:n ja 3:n kaivaus, näiden kaivausten yleiskartat sopivat yhteen. Korkeusmittausten kiintopisteenä käytettiin saaren länsipäässä lähellä vesirajaa sijainnutta suurehkoa maakiveä, sen sijainniksi koordinaatistossa tuli noin 317/177. Kiintopisteen korkeus merenpinnasta oli 138,91 m, se laskettiin kaavakarttaan merkitystä kiintopisteestä 87, jonka korkeus on 141,219 m. Saari tutkittiin melko tiheään, alle 10 m välein asetetuin 1 x 1 m koekuopin. Kaivamiseen käytettiin lapiota. Lopuksi kaikki kuopat peitettiin. Kaivauksesta piirrettiin yleiskartta 1:500.

Jo ennen kaivausta oli maanpinnalla, saaren eteläosassa näkyvissä jonkin verran kvartsia. Saareen kaivettiin kaikkiaan 12 koekuoppaa, niistä 11:stä löytyi kvartsia, yhteensä sitä otettiin talteen 148 palaa. Osaksi kvartsi vaikuttaa hieman epämääräiseltä samoin kuin Pyörre 2:ssa ja 3:ssa mutta joukossa on myös selviä iskoksia, lisäksi paloista saattoi erottaa kolme kaavinta. Kvartsia löytyi koko saaren alueelta. Mitään varsinaista kulttuurikerrosta koekuopissa ei havaittu, joissain kuopissa oli tosin pienehköjä läikkiä, joissa hiekka oli punertavaa tai hieman likaantuneen tuntuista. Löydöt tulivat keskimäärin 10 - 20 cm syvyydestä.

Onnen- ja Autuudensaaren kaivauksen yhteydessä tutkittiin myös saaren länsipuolella olevaa sahan ja Kajaaninjoen välistä rantaa viidellä koekuopalla. Kuopista löytyi jonkin verran kvartseja, mutta palat olivat niin epämääräisiä, ettei niitä otettu talteen. Jatkotutkimuksiin tällä rannalla ei näytä olevan aihetta.

Petäisenkosken rannoilla tehtyjen koekaivausten tulos on, että kosken rannoilta ei löytynyt selviä merkkejä esihistoriallisesta asuinpaikasta, sen sijaan koskessa sijaitsevasta Onnen- ja Autuudensaaresta löytyi kivikautinen asuinpaikka.

Helsingissä 31.12.1964

Esa Suominen

Luettelo kertomukseen liittyvistä kartoista:

Ote peruskartasta ~~3141~~ 12 Kajaani, 1:20000, A4
Yleiskartta 1:500, A4₃

Luettelo kertomukseen liittyvistä negatiiveista:

- 61353 - 61356 (k. a) Panoraamakuva, neg. 61353 Onnen- ja Autuudensaari, neg. 61355 Pyörre 3 ja neg. 61356 Pyörre 2 sillan toisella puolella. Kuvattu Petäisen länsirannalta, johon tehtiin muutama koekuoppa, SW.
- 61357 Koekuoppia 305/191 ja 309/185 kaivetaan. NW.
- 61358 (k. 3) Koekuoppaa 309/185 kaivetaan. NE.
- 61359 (k. 2) Onnen- ja Autuudensaari. S.
- 61360 (k. 4) Petäisen länsirannalle kaivetaan koekuoppia, vasemmassa reunassa 258/99. S.
- 61361 (k. 5) Kajaanin kesän 1984 koekaivausten työntekijät.
Vasemmalta: Tuula Karjalainen, Sari Närhi, Tuija Anttalainen, Anna-Maija Jauhiainen ja Hannu Mikkonen.
- Valok. Esa Suominen 1984

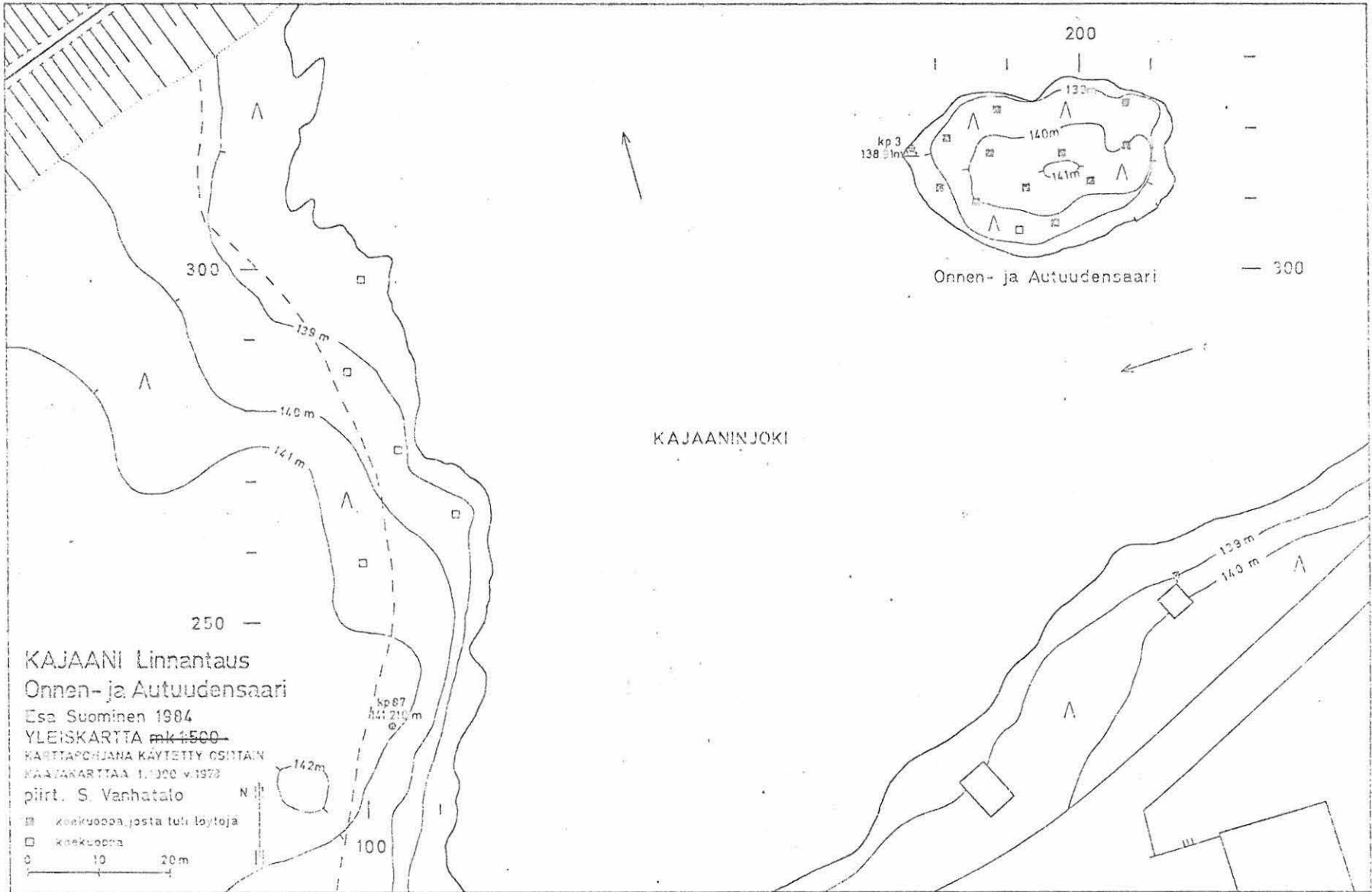
Luettelo kertomukseen liittyvistä diakuvista:

- 8862 Onnen- ja Autuudensaari oikealla, vasemmalla Pyörre 3. W.
- 8863 Onnen- ja Autuudensaari. S.
- 8864 Koekuoppia 305/191 ja 309/185 kaivetaan. W.
- 8865 Koekuoppaa 309/185 kaivetaan. E.

Ote peruskartasta 3431 12 Kajaani, 1:20000, painettu 1970

 tutkimusalue

KAJAANI Linnantaus Onnen- ja Autuudensaari

f61356

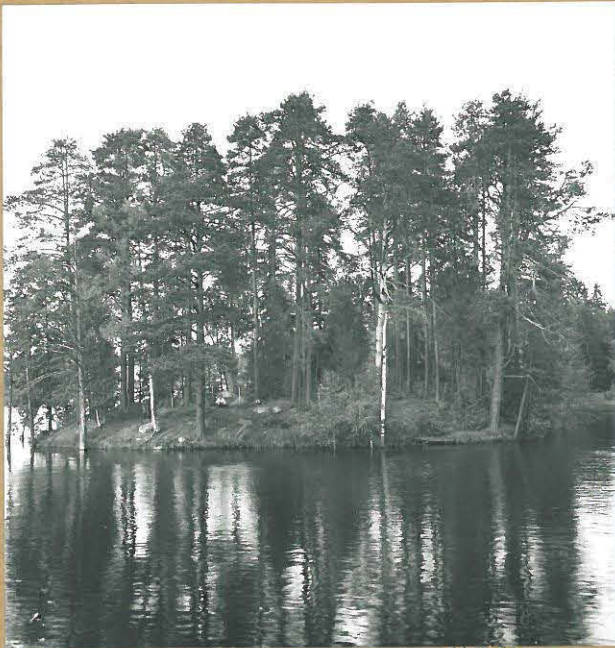
f61355

f61353

f61354

1 Onnen- ja Autuudensaari, sen vasemmalla puolella Pyöreä 3, silloin näkyvä Pyöreä 2. Kurattu Petäisen länsirannalta, johon tehtiin muutama koekuoppa. Siv.

KAJAANI Linnantaus Onnen- ja Autuudensaari

f 61359

2. Onnen- ja Autuuden saari. S.

f 61358

3. Koekuoppaa 309/185 kaivetaan.
PW.

f 61360

4. Peläisen länsirannalle kaivetaan
koekuoppia, vasemmassa reunassa
258/99. S.

f 61361

5. Kajaanin kesän 1984 koekaisruosten
työntekijät. Vasemmalta: Tuula
Korjalainen, Sari Närhi, Tiija Anttila-
lainen, Anna-Maija Jauhainen ja
Hannu Mikkonen.